

TELEGRAFUL ROMAN.

ăpare Marția, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 45

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refuză — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Nr. 1077 Plen.

Cerculariu

cătră tôte oficiile protopresbiterale din arhidieceșana Transilvaniei.

Avënd consistoriul arhidieceșan în vedere, că în anul acesta la Dumineca Tomii vor espira mandatele deputaților aleși la sinodul arhidieceșan pe periodul din urmă, — în virtutea §-lui 91 punct k) din Statutul Organic ordineză prin acest cerculariu, ca în arhidieceșana întrégă să se facă alegeri de deputați la sinodul arhidieceșan pe un period nou de trei ani, care se va începe cu Dumineca Tomii în anul curent, observându-se esact la aceste alegeri dispozițiunile din Statutul Organic §. 91 și instrucțiunile votate de sinodul arhidieceșan la anul 1878 sub Nr. 35, acluse la protocolul acelu sinod sub litera E) și reproduse în dosul acestui cerculariu.

Procedura normată prin instrucțiuni speciale pentru alegerile din períodole din urmă nu are să sufere în partea esențială nici o schimbare; deasemenea arondarea cercurilor electorale are să rămână și la aceste alegeri neschimbată, precum s'a publicat prin cerculariul consistorial din 7 Septembrie 1887 Nr. 3414 Pl., înțelegându-se de sine, că în fie-care cerc electoral preoțimea are și acum să alégă în colegiile preoțesci câte un deputat din cler, ér mirenii în sinódele lor parohiale câte doi deputați mireni la sinodul arhidieceșan, pe durata noului period de trei ani.

În cele-lalte se aclude la acest cerculariu sub A), conspectul comisarilor consistoriali denumiți pentru alegerile noue, atât din cler pentru colegiile electorale preoțesci, cât și dintre mireni pentru colegiile de scrutiniu mirenesci; ér timpul pentru diferitele momente ale actului electoral se ficséză după calendariul vechiu în anul curent, și cu valóre pentru întrégă arhidieceșana astfel:

a) pentru alegerea deputaților din cler, **Joi în 17 Martiu;**

b) pentru alegerea deputaților mireni în sinódele parohiale, **Duminecă în 20 Martiu**, avënd să se publice în biserică ținerea acestor sinóde cu opt zile mai nainte, adecă **Duminecă în 13 Martiu;**

c) pentru întrunirea colegiilor mirenesci de scrutiniu, **Duminecă în 27 Martiu.**

Ca să aibă și acum sinódele parohiale óre-cari înlesniri, se aclude la acest cerculariu sub B) pentru fie-care comună matre câte un esemplariu de blanchetă pentru protocolul electoral și câte o covertă acomodată pentru doué sigile, în care să se pună protocolul electoral încheiat, subscris și sigilat conform instrucțiunilor; dar totdeodată se recomandă sinódelor electorale, a fi cu grige, ca blanchetele de protocéle electorale să fie îndeplinite esact, fără nici o lacună; să nu lipsescă la protocélele electorale *lista generală* a membrilor sinodali, și să nu se întimple defecte de sigile în protocéle și pe coverte, séu vre-o întârziere cu prezentarea protocélelor la co-

misariul consistorial, pentru-că la cas contrariu protocélele defectuóse séu întârziete pot să rămână neconsiderate la actul scrutiniului.

În fine esperiențele chiar și din timpurile mai noue impun consistoriului arhidieceșan, să facă în special atente pre oficiile parohiale, ca ele să studieze bine cerculariul present și normele provocate în acesta, ca la actul alegerii să pótă da factorilor chemați tôte deslușirile necesare și să nu lipsescă nimic din cele prescise la actul electoral, ér mai ales să nu lipsescă lista generală prezentată în formă de tot autentică, séu sigilele atât pe protocéle, cât și pe coverte; rămâind fie-

care oficiu parochial sub grea răspundere pentru scăderile ce cumva ar proveni din culpa lui.

Oficiile protopresbiterale primesc deodată cu acest cerculariu un număr de blanchete după trebuință pentru compunerea listelor preoțimei din tracturile lor îndreptățite la alegerile deputaților clericali, care liste redactate după cercurile electorale, au să le transpună fără amânare și pe calea cea mai sigură la comisarii consistoriali concerenți, ca instrumente la verificarea alegerilor din cler indicată în §. 2 al instrucțiunilor sinodului arhidieceșan din 1878; avënd fie-care oficiu protopresbiteral să trimită cu tótă posibila gră-

bire câte un esemplariu din cerculariul present, într'una cu aclusele lui, la fie-care oficiu parochial din tractul seu spre scire și publicare.

Sibiu, din ședința plenară ținută la 14 Februarie, 1894.

Consistoriul arhidieceșan.

Miron Romanul m. p.

archiepiscop.

Pentru secretariu:

Mateiu Voileanu m. p.
asesor consistorial.

La Nr. 1077 Plen.

Conspectul

comisarilor consistoriali pentru alegerile de deputați preoțesci, respective pentru scrutiniul alegerilor de deputați mireni la sinodul arhidieceșan.

Nrul curent	Numirea cercului	Locul central de alegere resp. de scrutiniu	Comisariul consistorial	
			preoțesc	miren
I.	Sibiu	Sibiu-cetate	Zacharia Boiu , protopresbiter, ases. consist. în Sibiu.	Pantoleon Lucața , ases. consist., căpit. c. și reg. în pensiune
II.	Seliște	Seliște	Moise Lazar , protopresbiter, ases. consist. în Sibiu.	Parteniu Cosma , directorul „Albinei“
III.	Sebeș	Sebeșul sășesc	Ioan Tipeiu , protopresbiter în Sebeș.	Ioan Paraschiv , subjude reg.
IV.	Alba-Iulia	Alba-Iulia	Nicolau Ivan , protopresbiter în Alba-Iulia.	Ioachim Fulea , avocat
V.	Deva	Deva	Ioan Papiu , protopresbiter în Sibiu.	Ioan Moțiu , jude la tabla regescă
VI.	Hațeg	Hațeg	Avram Stanca , adm. protopresbiter în Petroșeni.	Ambrosiu Bêrsan , primariu
VII.	Ilia	Ilia	Avram Pêcurariu , protopresbiter în Ilia.	Alecsiu Olariu , avocat
VIII.	Giógiu	Hondol	Vasilu Pipoșiu , protopresbiter în Hondol.	Iosif Orbonaș , pretor
IX.	Zarand	Brad	Vasilu Dămian , protopresbiter în Brad.	Constantin Costin , profesor gimnasial
X.	Câmpeni	Câmpeni	Romul Furdui , protopresbiter în Câmpeni.	Michail Andreica , posesor
XI.	Turda	Turda	Ioan Danciu , protopresbiter în Ofenbaia.	Dr. Nicolau Olariu , adv., asesor consistorial
XII.	Cluș	Cluș	Paul Roșca , protopresbiter în Fizeș-Sânpetru.	Petru Pipoș , jude de tablă reg. în pens.

Nrul curent	Numirea cercului	Locul central de alegere resp. de scrutiniu	Comisariu consistorial	
			preoțesc	mirén
XIII.	Solnoc	Deș	Samuil Cupșa, protopresbiter în Cupșeni.	Iov Imbuzan, notariu cercual.
XIV.	Bistriță	Galați	Galaction Șagău, protopresbiter în Reghin.	Dr. Ioan Popescu, avocat.
XV.	Târnave	Bachnea	Nicolau Todoran, protopresbiter în Cetatea de baltă.	Dionisiu Roman, cand. de adv.
XVI.	Sighișóra	Sighișóra	Nicolau Mircea, protopresbiter în Cohalm.	Ioan Șandru, asesor la scaunul orfanal.
XVII.	Trei-scaune	Șepși St. Georgiu	Dimitriu Coltofean, protopresb. în Ș. Sângiorgiu	Simeon Dămian, avocat.
XVIII.	Brașov	Brașov	Ioan Petric, protopresbiter în Brașov.	Nicolau Străvoiu, avocat.
XIX.	Bran	Codlea	Traian Mețian, protopresbiter în Zernesci.	Iosif Pușcariu, avocat.
XX.	Făgăraș	Făgăraș	Iuliu Dan, protopresbiter în Făgăraș.	Ioan Turcu, protonotariu comitatens.

Sibiu, 14 Februarie, 1894.

Consistoriul archidiecezan.

Patrioții patentati.

Desbaterile urmate în dietă la proiectul despre căsătoria civilă, au aruncat o deplină lumină asupra stărilor chaotiche ce domnesc astăzi în Ungaria. Străinătatea, dacă limba magiară ar fi o limbă europeană vorbită și de alți oameni culti, ușor s'ar pute convinge din chiar diaristica magiară, că aici afacerile statului sunt anormale, și cumcă o mână nevădută, un spirit mefistofelic împinge țera spre prăpastie, învrășbind popórele conlocuitoare în detrimentul intereselor ei.

Ca diaristi, ce am spus verde adevărul, am semnalat adese-ori răul, ce provine din exploatarea neumană a naționalităților pe toate terenele vieții publice. Nu odată am arătat, că elementul jidovesc, carele conduce în mare parte diaristica magiară a înveninat mai mult raporturile dintre naționalități și magiarii adevărați, decât ar fi putut face acesta cei mai aprigi dușmani ai patriei comune. Am arătat, că favorurile, de cari se bucură elementul jidovesc pe toate terenele vieții publice, în dauna popórelor basteinașe nu pot decât să producă încordări.

Astăzi am ajuns acolo încât elementul jidovesc ține în mână destinele Ungariei.

Dacă am țice-o acesta noi dela noi, am fi luați în ris. O constată această însă magiarii ei însuși. Fostul pașă dela Sighișóra, odinioară comite, Gavril Bethlen în aplausele stângei, a afirmat că: „un guvern clerical antiliberal n'ar pute exista în Ungaria, căci și acesta are lipsă de bani, și unui guvern ca acesta Rothschild nu i-ar da bani“.

Adevărul e destul de franc spus. Cassa Rothschild și jidani din Ungaria cu banii lor restornă, și susțin ministerele în Ungaria. Și noi nu avem nici un motiv de a ne îndoi despre acesta.

Ne este de ajuns să observăm, ce se petrece în comitate, în preturi și chiar în comune, și ușor putem constata, că banul ovreului și purtarea

lui șovinistă l'a făcut stăpân pe orice întreprindere. Tare cu cei tari, elementul jidovesc neîntrecut întru a linguși pe deținătorii puterii s'a făcut punte munte, până și-a putut deobliga pe ceice ii stăteau în cale. Apucăturile ovreesce din Ungaria sunt astăzi deja prea bine cunoscute. Sub masca de mari patrioți, și mari magiari le-au succes a săpa abisul între naționalități și magiari.

Au făcut monopol din toate. Primo loco însă s'au ingrigit să monopolizeze patriotismul, suspectând și denunțându-ne nu numai pe noi, cari nu aparținem magiarii, dar chiar și pe magiari.

Cu schimbarea numelor Klein-ii și Rosenbergerii au devenit stălpii-patrioții patentati ai Ungariei, érá noi naționalitățile am fost și suntem tacsate de elemente agitatorice, centrifugali, de rei patrioți, de iridentisti, și mai scie Dđeu ce!!

Elementul jidovesc însă nu s'a oprit aci. Era prea puțin ca ei să rămână pe o treptă cu magiarii, în ce privește patriotismul. Trebuiau să fie mai papi decât papa, mai magiari decât magiarii, mai șovinisti decât toți șovinistii. Și acesta nu o puteau face decât tot sub firma de: buni patrioți. Au și făcut-o. Nu este un act sêvșit în favorul magiarisării, unde jidovii se nu fie în frunte. Urmarea a fost, că chiar magiarii, cari nu le urmază sunt suspectați în patriotismul lor din partea jidovilor și a presei lor. Acest curent bolnăvicios, ce s'a lățit ca și morbul egiptean de ochi între ovrei, a devenit bătătoriu la ochi și deputatul Pongrácz — magiar neaș — l'a înferat după merit în dietă țicend: „că el nu a venit nici din Lemberg nici din Tarnov aici, nu a venit nici cu pei de iepuri, nici cu „Binkel“ în spinare“.

La timpul seu vom raspunde și noi celor ce ne calumniéază țilnic: da! nu suntem patrioți patentati, contribuim însă cu averea și sângele noastre la inflorirea patriei, și de aceea pretindem drepturile, ce ne compet.

Proiectul de lege despre căsătoria civilă în dietă.

În ședința de Marți, 13 c. continuându-se desbaterile asupra proiectului a vorbit: Victor Issekutz care spune, că primesce idea fundamentală a proiectului, numai cât nu a venit timpul pentru realizarea acestei idei; să alătură la propunerea lui Apponyi.

Ioan Hock preot catolic constată, că idealul căsătoriei zace în insolubilitatea aceleia. Numai principiul insolubilității a dat căsătoriei valoarea ei morală și a ridicat pe femeie din dejosire.

Reforma dreptului matrimonial, continuă el, e de un interes public și social la noi. Aci aparține regularea raporturilor de drept matrimonial ale ovreilor. Oratorul face mari elogii ovreilor. Între altele el accentuează „patriotismul“ și importanța culturală a elementului ovreiesc în statul ungar. Reflectând deputatului Asbóth, oratorul țice, că el nu întrébă pe ovreu dacă moșul sau tatăl seu a emigrat din Tarnopol, ci întrébă dacă nepotul celui emigrat vrea să-și însușéască limba, cultura și obiceiurile națiunii magiare. Apêrá în sfêșit pe contele Apponyi în contra imputării de ultramontanism și termină, țicend că nu primește proiectul.

În urmă a vorbit deputatul Remete, declarând, că el respinge proiectul, deóre-ce nu'l află de potrivit și practic pentru Ungaria. Reflectând la vorbirea lui Eötvös, care a adus ca motiv în favorul proiectului și cestiunea naționalităților, el e de părere, că prin legea căsătoriei civile popii nu vor fi căștigați pentru idea de stat magiar. Cestiunea de naționalitate nu pe această cale trebuie rezolvată, ci trebuie puse sub potestatea statului seminariile și preparandiile și trebuie sistemată plata preoților. — Cu această se încheiă ședința. —

În ziua următoare, Miercuri, în 14 c. au vorbit deputații Szederkényi, dr. Șerban și Horánszky Szederkényi, ca vechiu membru al partidului inde

pendist declară, că subordinează ori-ce reformă ideei de independență; el nu află motive pentru ce trebuie scóse confesiunile din cercul funcțiunilor de stat și afară de acesta nici nu scie, prin ce se vor substitui. Astfel respinge proiectul și se alătură la prop. lui Apponyi.

După acesta a luat cuvântul deputatul român din cercul Vistea inf. dr. Niculaie Șerban. El ca întroducere declară, că nu voiesce a vorbi despre motivele, ce l-au îndemnat să vie în parlament, contra pasivității declarate a românilor. El vrea ca să facă atent guvernul despre stările inverse, nesănătoșe, ce există în țera. Trecend la proiect și programa bisericescă a guvernului, declară, că represintă aci și interesele bisericii române față de acelea.

Proiectul îl combate din punct de vedere politic-național, și din punct de vedere liberal, demonstrând, că proiectul nu corêspunde adevératelor interese liberale și nu este pretins de interesele țerii. Contra acestui proiect a protestat resolut întregul popor român în 49 de meetinguri, nu numai din cauza, că prin votarea și sancționarea acestei legi ar ajunge preoțimea noastră la săpă de lemn, ci din punct de vedere religios, căci la români religia și naționalitatea sunt contopite.

Despre adunarea liberală declară că ea a fost aranțată de deregătorii subalterni la poruncă. Apoi trecend la motivul de magiarisare al legilor bisericesci, declară, că poporul român, cu zimbet pe buze privește la încercările de magiarisare, țicend-și: Alios, ego vidi ventos.

El, românul, de un lung șir de secolii se află pe acest pământ și a resistat tuturor barbarilor, hunilor, goților, gepiților, turcilor etc. și aceia nu l-au putut nimici.

Accentuează interesul comun al românilor cu ungurii. Vorbind apoi despre stima și recunoștința față de ómenii mari ai unei nații, impută guvernului că lasă pe Kossuth să móră în miserie.

Incheiându-și vorbirea declară, că nu primesce proiectul de lege.

Vorbirea a fost adeseori întreruptă de strigăte, une-ori de aplause; în urmă a fost aplaudat și felicitat de opoșionali, cu deosebire fiindcă a făcut amintire de Kossuth.

Horánsky Nándor își exprimă bucuria, că dep. Șerban vorbind din punct de vedere românesc a susținut principiul unității statului ungar.

Ce se ține de proiect el spriginesce propunerea lui Apponyi.

Revista politică.

Situațiunea din dieta ungară este foarte precară pentru guvern. Cel puțin așa ni-o înfățișéază chiar foile guvernamentale. Se credea în țilele din urmă, că desbaterea proiectului de lege se va termina în săptămâna acesta și guvernul se va vedé la o parte cu sórtea „fêțului“ seu. Dar speranța a rămas fără temei; deóre-ce tocmai în țilele din urmă s'au insinuat la vorbire mai mulți deputați din opoșitiune și acesta însemnéază, că opoșitiunea vrea să prelungească cât mai tare desbaterea și ca astfel votarea proiectului să nu se pótă face înainte de sêrbătorile sântelor Pasci. Opoșitiunea și chiar aderenții proiectului dintre kossuthiști spun, că în fiecare țic se pot întâmpla surprinderi, care sunt legate de țilele, ce le mai are bêtărânu „guvernor“ Kossuth Dacă s'ar întâmpla o catastrofă și guvernul n'ar ceda cerințelor kossuthistilor în cea-ce privește înmormântarea bêtărânu esilat, atunci lucrurile se întorc cu totul pe altă fôie și kossuthiștii sunt gata a nu mai sprigini guvernul, dacă el nu le face pe placul lor. Așa a ajuns pendentă sórtea guvernului de poziția ce o vor observa acestia în cestiunea reformelor bisericesci.

